

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

«СИСТЕМНИЙ ТА ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХОДИ В ОСВІТІ»
(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістрів
напряму/спеціальність

_____ 01 Освіта, 013 Початкова освіта _____
(шифр і назва напряму, спеціальності)

Розробник програми: Романюк Катерина О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології ЗУІ ім. Ф. Ракоці II.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології
Протокол № 1 від „28” серпня 20 16 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

к. п. н. Маргітич К. Є
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Системний та інтегративний підходи в освіті**» складена відповідно до навчального плану підготовки магістрів напряму (спеціальності) «013 Початкова освіта» .

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теорія і практика системний та інтегративний підходи в освіті, використання теорії у професійній педагогічній діяльності, професійної компетентності майбутніх магістрів у сфері проектування, організації та управління, моделювання та діагностики педагогічного процесу у ЗО.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальний курс пов'язаний з філософією і методологією, аксіологією педагогічної освіти, загальною педагогікою, теорією і методологією науково-педагогічних досліджень, дидактикою, педагогічною майстерністю, новитни технологіями навчання у ВНЗ.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів

1. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ОСВІТІ
2. ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У ОСВІТІ

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Основною метою є – формування, розвиток та систематизація знань про системний та інтегративний підхід у освіті, умінь та навичок його використання у професійній педагогічній діяльності, професійної компетентності майбутніх магістрів у сфері проектування, організації та управління, моделювання та діагностики педагогічного процесу у ЗО; виявлення можливостей студентів у фаховій діяльності та розробка програми їх професійного зростання.

1.2 Завдання дисципліни:

- Ознайомлення студентів із системою основних понять системного та інтегративного підходів у освіті, з теорією і практикою зарубіжного та вітчизняного досвіду впровадження їх у практику педагогічної професійної діяльності.
- Засвоєння основних теоретичних основ дисципліни, поглиблення та розширення професійної педагогічної підготовки майбутніх магістрів.
- Засвоєння принципів управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів ЗВО на засадах системності та інтегративності.
- Засвоєння загальних та специфічних особливостей використання системного та інтегративного підходів.
- Систематизація знань студентів про системність та інтегративність як принципів організації та управління навчально-пізнавальною, науково-дослідною та самостійною роботою студентів.
- Розробка власної програми професійного зростання та формування професійної компетентності.
- Оволодіння практичними навичками застосування системного та інтегративного підходів у процесі аналізу та узагальнення педагогічних явищ, розробки інтегрованих курсів на засадах системності та міжпредметних зв'язків.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні категорії системного та інтегративного підходів;
- сутність освіти як системи, педагогічного процесу як системи;
- сутність системності та інтегративності як методологічних принципів розвитку освіти і науки;

- методику та методи системного аналізу;
- особливості застосування інтегративності у процесі створення інтегрованих навчальних курсів;
- еволюцію становлення поняття системи, системні принципи;
- сутність системного підходу до організації навчання у вищій школі;
- сутність системного підходу до організації науково-дослідної роботи студентів;
- сутність системного підходу як інтегративного у вищій школі;
- інваріанти системного підходу у вищій школі;
- сутність інтерактивного підходу до розуміння педагогічних явищ.

вміти:

- визначати мету і планувати основні заходи щодо здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі на засадах системного та інтегративного підходів;
- проектувати систему навчальних занять у вищій школі;
- здійснювати добір адекватних до цілей заняття форм і методів, засобів і технологій навчально-пізнавальної та виховної діяльності в студентському та творчому колективах;
- забезпечувати системність педагогічних впливів з метою формування бажаних професійно-особистісних якостей студентів;
- використовувати на практиці знання про системний аналіз та інтегративність у проектуванні навчальних занять;
- розробляти інтегровані курси на засадах системності та міжпредметних зв'язків;
- використовувати навички системного аналізу та інтегративності до моделювання педагогічних явищ (дидактичного, виховного, науково-дослідного, творчого процесів; проектування, навчально-пізнавальної діяльності студентів, організацію та управління навчально-пізнавальною діяльністю, моделювання освітнього (інноваційного) середовища та продуктивної (творчої) взаємодії, діагностику ефективності освітнього процесу тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години/ 4 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ОСВІТІ

Тема 1. *Поняття про системний підхід*

Філософське і наукове визначення поняття «система». Еволюція становлення поняття системи. Системні принципи. Ознаки системи. Виокремлення системних явищ у освіті за системотвірними ознаками. Типи систем. Складові системи. Системний підхід як методологія. Основні визначення системного підходу. Аспекти системного підходу: системно-елементний або системно-комплексний; системно-структурний; системно-функціональний; системно-цільовий; системно-ресурсний; системно-інтеграційний; системно-комунікаційний; системно-історичний.

Тема 2. *Освіта як система*

Освіта як система. Основні елементи системи освіти. Здобуття освіти у світовій і українській практиці. Якість вищої освіти. Ознаки сучасної освіти. Структура сучасної вищої освіти України. Ступені освіти. Системний підхід у розбудові системи освіти. Актуальність системного підходу до якості вищої освіти.

Тема 3. *Педагогічний процес як система*

Сучасні уявлення про педагогічний процес. Педагогічний процес у лінійному і нелінійному вимірах. Складові компоненти педагогічного процесу як системи. Принципи організації педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Форми і методи реалізації завдань і цілей педагогічного процесу.

Тема 4. Системний підхід у вищій школі

Системний підхід до організації навчання у вищій школі. Системний підхід до організації науково-дослідної роботи студентів. Системний підхід в управлінні вищою школою. Системний підхід як інтегративний у вищій школі. Інваріанти системного підходу у вищій школі.

Тема 5. Практичне застосування системного підходу у вищій школі

Основи системного мислення в сучасній педагогіці. Системний підхід до організації самостійної роботи студентів. Системний підхід у формуванні професійних якостей фахівця у вищій школі. Системний підхід до впровадження особистісно-орієнтованих педагогічних технологій у вищій школі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У ОСВІТІ

Тема 6. Поняття про інтегративний підхід

Етапи історії інтеграції в освіті ХХ століття. Функції інтеграції в освіті: освітня, виховна, розвивальна, психологічна, методологічна, організаційна. Форми інтеграції: предметно-образна, понятійна, світоглядна, діяльнісна, концептуальна. Способи інтеграції: уніфікація, універсалізація, категоріальний синтез, екстраполяція, узагальнення, моделювання, систематизація.

Тема 7. Поняття методології та теорії інтеграції у наукових дослідженнях

Поняття методології та теорії інтеграції у природничо-наукових дослідженнях. Поняття методології та теорії інтеграції у суспільно-гуманітарних науках. Поняття методології та теорії інтеграції у дослідженнях галузі психолого-педагогічних та профільюючих дисциплін.

Тема 8. Інтеграція і системний підхід у розвитку сучасної університетської науки

Методологічні підходи до інтеграції знань: історико-філософський, системний, проблемний, структурний, функціонально-організаційний, прогностичний. Поняття "інтегративності" – галузі наукового знання про суть, закономірності та застосування інтеграції; метод інтегративного аналізу як специфічний метод інтегративності. Інтеграція та системний підхід як принципи сучасного наукового дослідження. Синергетичний підхід і системний аналіз у сучасній освіті. Інтегративний тип пізнання.

Тема 9. Інтеграція і системний підхід у розвитку сучасної освіти

Інтегративний підхід у розробці методології сучасної освіти. Проблеми становлення і розвитку освітньої системи у контексті освітніх парадигм: гуманістичної, аксіологічної, культурологічної, рефлексивної, діяльнісної.

Міждисциплінарні зв'язки та інтегровані курси. Навчально-міждисциплінарні прямі зв'язки. Дослідницько-міждисциплінарні прямі зв'язки. Ментально-опосередковані зв'язки. Опосередковано-прикладні зв'язки.

Тема 10. Інтегративний підхід у формуванні професійних якостей фахівця

Поняття про горизонтальне та вертикальне інтегрування змісту фундаментальних і фахових дисциплін. Використання інтегративного підходу у змісті навчання, процесі підготовки фахівців та формуванні компетентності фахівця у вищій школі. Формування інтегративного мислення.

3. Рекомендована література

Основна

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI столітті) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33–36.
2. Державний стандарт початкової освіти (2018 р.) / Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nps/pro-zatverdzhennyaderzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>. та ін.
3. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика. / [С.У.Гончаренко, Н.Г.Ничкало, В.Л.Петренко та ін.]; За ред. Н.Г.Ничкало; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. – Хмельницький, 2002. – 334 с.
4. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
5. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), зі змінами 2019 р. Про вищу освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>)
6. Закон України «Про вищу освіту» Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
7. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
8. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
9. Закон України «Про освіту» (2017 р.), зі змінами 2019 р. «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
10. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
11. Закон України «Про професійно-технічну освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
12. Концепція «Нова українська школа» (2016 р.) /Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.)
13. Концепція Нової української школи <https://www.kmu.gov.ua/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed>)
14. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018 р.) / Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>)
15. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.
16. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
17. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

Допоміжна

18. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів/ І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 334 с.
19. Педагогічний словник. У 2-х т. – М., 1960.
20. Педагогічна енциклопедія. У 4-х томах. – К., 1985.
21. Педагогіка (за ред. Ярмаченко М.Д.) – К., 1986.
22. Педагогіка. Хрестоматія. – К.: Знання-прес, 2003.
23. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НГУ, 2003. – 183 с.
24. Словник термінів і понять з педагогіки вищої школи: Посібник/ Приходько В.В., Малий В.В., Галацька В.Л., Мироненко М.А. – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – 181 с.
25. Спицнадель В.Н. Основы системного анализа: Учеб. пособ. – СПб.: Бизнес-пресса, 2000. – 237с.
26. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. пос. . – К.: «Академвидав», 2006. – 352с.
27. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997 – 354с.

Інформаційний ресурс

Інтернет, презентації, першоджерела.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Навчальні досягнення студентів перевіряються з використанням поточного і підсумкового контролю.

Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання домашнього завдання студентами, проводяться поточне опитування.

У кінці кожного модуля проводяться модульні контрольні роботи.

У кінці семестру студенти пишуть підсумкову контрольну роботу (залік).

5. Засоби діагностики успішності навчання

Засобами об'єктивного контролю рівня знань студентів є усне опитування, розв'язання практичних завдань, тести, тестові завдання різних типів, ситуаційні завдання.